

Pedagogisch beleid
Het Aardehuis

Inhoudsopgave

1. Pedagogische visie	3
<i>De emotionele veiligheid</i>	4
Eerbied en respect voor mensen en alles om ons heen	4
Fijne momenten van samen zijn en samen doen	4
Structuur en duidelijkheid	5
Ritme, rituelen, seizoenen en jaarfeesten	5
Lerende houding en zelfreflectie	5
<i>Ontwikkeling van de sociale en persoonlijke competenties</i>	7
Antroposofisch mensbeeld	7
Fysieke ontwikkeling	7
Zintuiglijke ontwikkeling	7
Creativiteit en spel	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Nabootsingswaardig	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Individuele benadering	8
Stimuleren en positief bevestigen	9
In relatie met anderen: leren ruimte te nemen en grenzen te accepteren	9
<i>Overdracht van normen en waarden</i>	10
Voorleven en nabootsing	10
Consequenties van het eigen handelen op anderen	10
Normen en waarden die passen bij de leeftijd, ontwikkelingsfase en het individu	10
2. Naleving pedagogische richtlijnen en coaching	12
3. In de praktijk	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Openingstijden	13
Dagverloop	13
Ondersteuning door ouders, vrijwilligers of stagiaires en invalkracht	14
Achterwacht	14
Aannameprocedure	14
Wennen	14
Extra dagdelen en ruilen	15
Vier ogen principe	15
Observeren, documenteren en signaleren	16
Overdracht naar school of BSO	16
Mentorschap	16
Ouderevaluatie	16
Ouderraadpleging en oudercommissie	16
Klachtenregeling	17
Werkmap, kindmap en website	17
Literatuurlijst	19

1. Pedagogische visie

In Het Aarدهuis willen wij bijdragen aan een veilige hechting en vertrouwen in de wereld waardoor een kind optimale ontwikkelingskansen krijgt. We werken aan dit vertrouwen door een warme, veilige en huiselijke omgeving te creëren waar continuïteit, individuele aandacht en werkelijke verbinding tussen volwassene en kind aanwezig zijn. Wij treden de kinderen op respectvolle wijze tegemoet, waarbij ze een volwaardige mens tot mens relatie kunnen ervaren. We hechten groot belang aan de eigenheid van kinderen en proberen ze steeds weer in hun eigenheid te zien zodat we de ontwikkeling van die eigenheid kunnen ondersteunen.

We laten ons inspireren door het antroposofische mensbeeld van Rudolf Steiner (1862-1925). Met name zijn visie over de individualiteit in de kindertijd binnen een sociale context. Deze individualiteit vormt als het ware de basis voor de hele menselijke biografie. Zo zijn kind-zijn en mens-worden onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarnaast blijven we ons openstellen voor andere pedagogische zienswijzen. Uitgaand van onze pedagogische visie geven we invulling aan de wettelijk vereiste taken:

In de volgende paragraaf worden bovenstaande drie thema's uitgewerkt zoals wij er in het Aarدهuis invulling aan geven.

De emotionele veiligheid

Wij bieden kinderen emotionele veiligheid door:

- eerbied en respect te tonen voor mensen en alle dingen om ons heen;
- het samenzijn tot ontspannen en fijne momenten te maken;
- structuur en duidelijkheid;
- ritme en rituelen;
- het vieren van jaarfeesten en samen van het leven te genieten;
- een open houding van de juffies voor leren en reflectie.

Eerbied en respect voor mensen en alles om ons heen

Wij streven ernaar een leefsfeer te scheppen zoals aanwezig in een warm liefdevol gezin. Daarin vormt een duidelijke structuur en het terugkeren van dagelijkse dingen een houvast voor de kinderen. Dit geeft ze veiligheid. De kinderen worden op een positieve manier benaderd; we werken vanuit een gevoel van eerbied en respect voor mensen, dieren, planten en alles om ons heen. Er wordt bv met ware verwondering met de kinderen gekeken naar de vogels, naar de zonnestralen of naar de bloemen. Ook bewegen we ons en pakken spullen met eerbied.

Fijne momenten van samen zijn en samen doen

Samen verzorgen we met de kinderen het huis en de tuin. Samen maken we het mooi en gezellig. Kinderen worden in hun eigenheid geaccepteerd en krijgen ruimte om zelf op ontdekkingsreis te gaan. Belangrijke momenten van warmte en contact zijn de tijden waarop een kind verzorgd wordt: bij het verschonen van de luier, naar bed brengen of juist bij het rustig wakker worden, bij een troostmoment. Door het samenzijn tot fijne momenten te maken beleven we plezier aan de dag. Behulpzaam zijn en rekening houden met elkaar is belangrijk in Het Aardehuis. Wij als volwassenen, werken eraan om steeds het goede voorbeeld te geven en waar nodig de kinderen te helpen.

Om kinderen vertrouwd te maken met het leven en de dingen die daarbij horen, worden ze uitgenodigd mee te helpen met de activiteiten als soep maken, tafeldekken, afwassen, kleertjes wassen en de vloer vegen. Buiten kan er worden geveegd, hout gestapeld en naar binnen gesjouwd, houtsnippers in kruiwagens gereden of kan er geholpen worden de ramen te lappen en de kippen eten geven. Zij kunnen net als thuis alles nabootsen om zich zo het leven eigen te maken. Daar bloeien kinderen van op, ze krijgen zo een plek, een taak in de dag.

Wanneer een kind zich heeft bezeerd, verdrietig, boos of door een andere rede moet huilen wordt het kind liefdevol omarmt en gedragen, en mag het verdriet er zijn. We kiezen alleen voor afleiding als we weten dat het kind er moeilijk uit komt. Vaak is het zo goed gehecht dat het even huilt, snikt, nog even heerlijk tegen ons aan blijft liggen en dan weer vredig gaat spelen.

Structuur en duidelijkheid

Het is van belang dat kinderen in deze leeftijd ervaren dat het leven goed is. Dat ze kunnen ervaren dat de dingen die we gewend zijn te doen kloppen zoals we ze doen en we er niet steeds van af wijken. Als kinderen merken dat de dag verloopt zoals ze verwachten kunnen ze ontspannen en hun krachten aanwenden voor hun eigen ontwikkeling. Vanuit deze visie is er in Het Aardehuis een duidelijk dagritme, waarin terugkerende zang- en vingerspeltjes evenals vaste eet- en slaaptijden vaste punten in de dag zijn. Ook hebben we ook gewoontes door het jaar heen, zo ontstaat een jaarritme. Dit doen we door de beleving van de seizoenen in Het Aardehuis te brengen. De ochtendkring wordt gevuld met liedjes en spelletjes die passend zijn bij het seizoen en door de seizoenentafel mee te laten gaan in het jaarritme. Ook vieren we de jaarfeesten in het klein, passend bij wat de kinderen in die leeftijd aan kunnen. Dit zijn steeds wederkerende momenten in het jaar.

De structuur van de dag kenmerkt zich door een afwisseling van actieve en rustige momenten. Genoeg slaap is onontbeerlijk om alle opgedane indrukken te verwerken en uit te rusten zodat er weer ruimte is voor nieuwe indrukken, voor spelen en leren. Dit ritmische voltrekken van de dag is een voorwaarde voor een gezonde ontwikkeling.

Ritme, rituelen, seizoenen en jaarfeesten

Rituelen nemen bij Het Aardehuis een belangrijke plaats in. Weerkerende momenten in de dag worden gemarkeerd met rituelen in de vorm van spreuken, liedjes en gewoontes. Ook het afscheid nemen van de ouder is gemakkelijker als het volgens een vast ritueel gaat. Kinderen herkennen deze momenten; ze weten wat er staat te gebeuren, dat geeft veiligheid en vertrouwen. Rituelen en gewoontes verzorgen de stroom van de dag, deze stroom zorgt dat een mensenkind goed gedijt.

Jaarfeesten, zoals Pasen, Pinksteren, Sint Jan, het Michaëlsfeest, Sint Maarten, Advent, Sinterklaas en Kerstmis brengen ritme in het jaar en zijn leidraad voor activiteiten met de kinderen. Door het meebeleven van het ritme van de jaarfeesten en seizoenen krijgt het jaar contour; het is niet slechts het voortschrijden van de tijd maar een beweging die aan het jaar zin en inhoud geeft. Zo heeft ieder jaarfeest en de tijd eromheen zijn eigen karakter en we zien dat de voorbereiding van een jaarfeest net zo vreugdevol is als het feest zelf.

Een bijzondere ervaring van het jaarritme en de seizoenen bij Het Aardehuis is het vele buiten zijn in de natuur: zo ervaren de kinderen het weer die guur maar ook zacht en warm kan zij, het groeien van de planten om zich heen, het bloeien en dan weer kaal worden van de bomen en planten, het ontdekken van de diertjes in de tuin... Onze prachtige en ruige tuin is daar zeer geschikt voor.

Lerende houding en zelfreflectie

Een belangrijke voorwaarde voor het kunnen creëren van emotionele veiligheid voor de kinderen is ons inziens, de bereidheid van de juffies tot scholing en zelfreflectie. Het steunt kinderen in hun emotionele veiligheid als ze ervaren dat de volwassenen die hen begeleiden zicht hebben op hun eigen schaduwkanten, dat ze ook bereid zijn deze te erkennen en aan het werk willen om er verbetering in aan te brengen. We zijn ervan bewust dat een klein kind niet alleen wat het ziet en hoort nabootst maar net zo goed meebeweegt met hoe de volwassene innerlijk beweegt. Een open, zachte en lerende houding creëert een veilige sfeer voor de kinderen en voor de volwassenen.

Wij geven in Het Aardehuis daar ruimte aan door met elkaar te overleggen en te delen, door elkaar te stimuleren in het innerlijk werk en innerlijke ontwikkeling. In onze wekelijks vergadering is daar ruimte voor. Tijdens de teamcoaching is er ruimte voor intervisie. We verfijnen en verdiepen onze pedagogische vaardigheden door studie,

het volgen van cursussen, het bezoeken van collega's ed. Ook volgen we jaarlijks themadagen rond opvoeding.

Ontwikkeling van de persoonlijke en sociale en competenties

Wij begeleiden de kinderen in hun persoonlijke en sociale ontwikkeling:

- vanuit een antroposofisch mensbeeld;
- door bijzondere aandacht voor de fysieke- en zintuigelijke, ontwikkeling, creativiteit en spel;
- door nabootsingswaardig gedrag van de juffies;
- door een individuele benadering van elk kind;
- door te stimuleren en positief te bevestigen;
- door in een kleine hechte groep een relatie met anderen op te kunnen bouwen.

Antroposofisch mensbeeld

De antroposofie is de belangrijkste inspiratiebron voor hoe er bij Het Aardehuis naar kinderen gekeken wordt. Zo worden de vragen gesteld: wat is een mens en in het bijzonder een kind? Hoe en waardoor ontwikkelt hij zich? De mens wordt gezien als een lichamelijk wezen, maar tegelijkertijd – anders dan een dier – ook als individueel geestelijk wezen. Het kind komt op aarde, niet als een onbeschreven blad, waaraan je naar believen allerlei kunt toevoegen. Het brengt vanuit zijn geestelijk wezen bepaalde talenten en motieven mee, die het met behulp van de ziel en zijn lichamelijk wezen kan ontwikkelen en realiseren. (Voor meer informatie hierover zie de literatuurlijst)

Fysieke ontwikkeling

In de periode van 0 tot de tandenwisseling (6 -7 jaar) staat de lichamelijke ontwikkeling, groei en motoriek centraal. Door veel te spelen en te bewegen, door een regelmatige dagindeling, door liedjes en een veilige en opgewekte sfeer wordt het kind 'baas in eigen lichaam'. Zo kan het opgroeiend kind de energie gebruiken voor het vormen van het fysieke lichaam inclusief alle organen die nog volop in ontwikkeling zijn. Het fysieke lichaam vormt de basis voor het tot bloei kunnen komen van de eigen individualiteit, waarmee een kind later zijn of haar waardevolle bijdrage in de wereld kan leveren. Bij Het Aardehuis scheppen we de voorwaarden voor deze fysieke ontwikkeling. Er is veel ruimte om binnen en buiten fysiek in beweging te komen. Kinderen kunnen in een huiselijke sfeer, waar de volwassene altijd nabij is, op ontdekkingstocht gaan en tot spel en beweging komen.

Zintuiglijke ontwikkeling

Kleine kinderen leven met volle overgave in de hen omringende wereld. Zij gaan nog helemaal op in hun zintuiglijke indrukken. Een heel klein kindje is bijna een en al zintuig en staat open voor de wereld en alles wat zich daarin afspeelt. Wij zijn ons bewust van deze openheid en van het feit dat er geen tot nog zeer weinig bescherming is tegen allerlei prikkels. We hebben daarom bijzondere aandacht voor de omgeving waarin het kleine kind vertoeft. Inrichting en speelgoed worden zorgvuldig gekozen; materialen, kleuren en geluiden zijn van groot belang. Voor bekleding en beddengoed wordt

gekozen voor katoen, zijde en wol. Ook de poppen zijn gevuld met zachte wol. Het speelgoed is voornamelijk van hout.

De kleuren die gebruikt worden zijn zacht en rustig van tint. Van felle kleuren kunnen kinderen overprikkeld en dus onrustig en ongevoelig raken.

We gebruiken geen audio en/of visuele apparatuur maar zingen veel gedurende de dag. Slapen doen de kindjes in buitenbedjes omdat dit gezond is en het past bij onze pedagogische visie om meer tijd buiten door te brengen. Een doek aan de buitenkant houdt zicht indrukken buiten om de overgang naar het slapen te vergemakkelijken. Ook bij de voeding kiezen we voor kwaliteit. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van biologische producten, zo veel mogelijk van het seizoen en vers van onze boeren Ted en Boudien. We mijden producten met toegevoegde suikers. Dagelijks maken we zelf soep voor bij de broodmaaltijd om rijke, gevarieerde voeding te bieden. Ook kiezen we voor speltbrood wat beter te verteren is dan tarwebrood.

Creativiteit en spel

We willen kinderen de ruimte bieden hun eigen creativiteit te ontdekken. Het speelgoed dat wordt aangeboden dient altijd ruimte te laten voor eigen invulling. Neutraal gekleurde blokken kunnen het ene moment een auto zijn, het volgende moment een huis. Een pop waarvan de gezichtsuitdrukking niet heel duidelijk is laat ruimte voor de eigen emotie van het kind. Zo zijn er lappen die kunnen dienen als prinsessenjurken, maar ook een hut kunnen vormen als hij over de tafel gelegd wordt.

In het bewegen probeert Het Aardehuis ook de eigen creativiteit en het zelf ontdekken aan te moedigen bij de kinderen. Glijden, klimmen, balanceren over planken en kisten, stoeien, acrobatiek met de juffies, kruipend de hut in komen, zwieren-zwaaien aan het touw. Hier houden we allemaal van.

Ook kan er worden geschilderd, getekend, geknutseld etc. Hierbij gaat het vooral om het proces van doen en ervaren. Daarnaast bieden wij ruimte voor het spelen en knutselen met 'open eind' materialen. Dit zijn materialen zonder vaste betekenis die de fantasie en creativiteit prikkelen en waarmee kinderen hun eigen spel verzinnen zoals houten plankjes, kartonnen kokers, stenen en andere natuurlijke materialen. Hierbij is de natuurlijke nieuwsgierigheid en de onderzoekende houding van de kinderen leidend en hebben wij een observerende houding in dit proces en zijn we vooral voorwaardenscheppend aanwezig.

Naboetsingswaardig

Het is belangrijk dat kinderen opgroeien in een situatie waarin de voorwaarden geschapen worden voor een gezonde ontwikkeling. Naast deze zonet beschreven voorwaarden in ruimte en materiaal vormen wij zelf de belangrijkste voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind. Door wie wij zijn, wat wij doen en hoe wij kinderen benaderen. Jonge kinderen leren de wereld kennen door alles wat ze daar ontmoeten na te bootsen. Dat maakt het zo belangrijk voor ons om bewust te zijn van het eigen handelen. Wij hechten hier veel waarde aan en geven dan ook veel aandacht aan de eigen ontwikkeling.

Individuele benadering

Kinderen geven zelf het tempo van hun ontwikkeling aan. Wij proberen hier zo goed mogelijk op in te spelen door goed te observeren. Om tot inzicht te komen wat een kind nodig heeft om zijn ontwikkeling stromend te houden, is objectieve waarneming een belangrijk en prachtig instrument. Wat wil dit kind zeggen met deze houding, dit gedrag?

Wat heeft het nu nodig en kunnen we dit aanbieden? Het onderscheid tussen de behoefte aan veiligheid van een terugkerend spel om van daaruit zelfvertrouwen op te bouwen voor een nieuw te nemen stap en het gevangen zitten in bepaalde spelpatronen is soms moeilijk te zien. Het is van groot belang dit verschil te herkennen omdat het om een totaal andere houding vraagt. Het eigen oordeel van de volwassene, gevormd door eigen ervaring en opvoeding, mag hierbij niet leidend zijn.

Daar waar hardnekkige eenzijdigheden ontstaan en we ervaren dat een kind vast zit in een bepaald patroon zullen we in overleg met de ouders proberen het kind te helpen weer een goede balans te vinden.

Bij Het Aardehuis bespreken we tijdens de vergaderingen ieder kind om de beurt grondig door onze objectieve waarnemingen te bundelen en te bespreken. Zo kunnen we het kind beter begrijpen en ook zijn of haar vraag aan ons beter doorzien.

Stimuleren en positief bevestigen

Bij Het Aardehuis willen we met respect omgaan met het eigene wat zich in een kind wil ontwikkelen. Opvoeding vanuit dit respect vraagt een open, beweeglijke houding, vrij van vastgeroeste (voor)oordelen 'hoe het moet'. Deze houding leidt tot een opvoeding, die het kind voornamelijk uitdagingen en kansen biedt, mits er duidelijke structuren en grenzen zijn.

Wij willen de kinderen bezien met een positieve, niet veroordelende blik en vinden het belangrijk de kinderen positief te benaderen. Negatief gedrag wordt niet als zodanig gezien en hoeft dus ook niet zo bestraft te worden. Kinderen zijn de wereld immers nog aan het ontdekken. Bij negatief gedrag grijpen wij wel in door de kinderen mee te nemen in wat gewenst gedrag is maar keuren het kind niet af. Hiermee laten wij zien hoe het ook anders kan als je bijv. hetzelfde treintje wilt of een kind van de kist duwt omdat je er zelf graag op wilt staan. Bij kleinere kinderen is het vaak voldoende ze met een liedje af te leiden of een ander treintje te geven en bij oudere kinderen proberen de juffies de consequentie van hun gedrag te laten zien en/of het spel in goed banen te leiden zodat ze weer verder kunnen. Er is echter een duidelijke grens, die ontstaat als de veiligheid van het kind zelf of een ander kind in het geding is.

In relatie met anderen: leren ruimte te nemen en grenzen te accepteren

De kleinschaligheid van de groep maakt het mogelijk elk kind heel individueel te benaderen om zo te kunnen bieden wat er nodig is. De kleinschaligheid maakt ook dat de kinderen niet alleen met de juffies, maar ook onderling een echte relatie op kunnen bouwen. Doordat er verschillende leeftijden door elkaar zijn, komen de kinderen elkaar tegen en leren zo van elkaar net als in een groot gezin. Ze krijgen de kans om te oefenen in het ruimte nemen en ruimte geven en in het ervaren van grenzen of het zelf aangeven van grenzen. De jongere kinderen leren van de oudere kinderen en worden door hen geholpen. Het is voor de oudere kinderen soms een verademing even in de wereld van het kleinere kind te mogen verblijven.

Overdracht van waarden en normen

Bij Het Aardehuis dragen we waarden en normen over door:

- voorleven en nabootsing;
- ruimte voor het ervaren van de consequenties van eigen handelen;
- waarden en normen te hanteren die passen bij de leeftijd en ontwikkelingsfase van de kinderen en die aansluiten bij de individualiteit van ieder kind.

Voorleven en nabootsing

Wij leren de kinderen waarden en normen door ze voor te leven. Ons eigen gedrag, onze morele kwaliteit en het bewustzijn hierover is van essentieel belang. Als de omgeving 'goed' is, zal het identificatieproces optimaal op gang komen. De drang tot nabootsing, die elke peuter en kleuter eigen is werkt ook hier positief uit op het kind. Uitgebreide verbale uitleg wordt vermeden omdat dit niet aansluit bij de leeftijd en de ontwikkeling van de peuters.

Consequenties van het eigen handelen op anderen

Kleine kinderen hebben nog geen moraliteit. Ze leven helemaal vanuit zichzelf en hebben nog geen inlevingsvermogen. Hun gedrag is daarom per definitie niet slecht of fout, ze proberen gewoon dingen uit, geleid door hun eigen waarnemingen en gevoelens. Wij respecteren dit en nemen het serieus, wat ook betekent dat daar ruimte voor is.

Langzamerhand leert het kind dat anderen grenzen hebben en dat de ruimte die het kind voor zichzelf claimt de ruimte voor iemand anders kan beperken. Vanuit dit besef kan het kind met onze hulp leren rekening te houden met een ander en leert al doende en ervarend hoe het er hier aan toegaat. Bij Het Aardehuis kunnen kinderen elkaar in een veilige ruimte ontmoeten en ervaren. Zo groeien ze met elkaar.

Waarden en normen die passen bij de leeftijd, ontwikkelingsfase en individu

Waarden en normen moeten gerelateerd worden aan de leeftijd van een kind. Psychologe Ingeborg Bosch schrijft: "Een tweejarige heeft bijvoorbeeld sterk de behoefte uitdrukking te geven aan haar individualiteit en een duidelijk onderscheid te maken tussen wat wel en niet van haar is. Ze wil haar speelgoed niet met anderen delen. Als de opvoeders in staat zijn deze behoefte van het kind te respecteren, zal het kind uiteindelijk meer inlevingsvermogen ontwikkelen dat nodig is om echt vanuit zichzelf met anderen te delen. Deze vaardigheid manifesteert zich van nature meestal als kinderen ongeveer zes jaar zijn. Hoeveel kinderen mogen in onze samenleving tot hun zesde jaar 'egoïstisch' zijn?"

Uiteraard moet er gedeeld worden in de groep kinderen en heeft elk kind rekening te houden met de andere kinderen. Dit wordt geleerd door na te bootsen, door het te zien en te ervaren. Dit kan ook doordat de juf duidelijke grenzen stelt en af en toe rustig

liefdevol en duidelijk ingrijpt, zonder een zwaar moreel beroep te doen op de kinderen. Bijvoorbeeld: “Nee, zij heeft nu de poppenwagen. Als zij er mee klaar is, mag jij ermee spelen.” Tenslotte, moeten waarden en normen gerelateerd worden aan het individuele kind. Waar het ene kind juist moet leren om zich wat in te houden, zou het andere kind gestimuleerd moeten worden om vaker de ruimte te nemen en op de voorgrond te treden.

Deze visie op de overdracht van normen en waarden vraagt van ons nogal wat:

Aan de ene kant is het van belang dat wij een duidelijk en consistent systeem van waarden en normen hebben. Alleen dan kunnen wij herkenbaar gedrag en moraliteit vertonen die de kinderen de kans op nabootsing geeft.

Aan de andere kant mag dit systeem van waarden en normen ons niet belemmeren om steeds weer zonder oordeel en open blik te kijken welke waarden en normen bij het kind en zijn ontwikkelingsfase passen en hoe ze in iedere specifieke situatie toegepast kunnen worden.

2. Naleving pedagogische richtlijnen en coaching

Door samen een ontwikkel- en leergemeenschap te vormen willen we de geest die achter onze pedagogische visie staat, levend houden en willen wij telkens weer opnieuw nadenken wat deze richtlijnen praktisch van ons vragen. Door samen te reflecteren, elkaar tips en adviezen te geven en elkaar in ieders ontwikkeling te ondersteunen, willen we elkaar helpen om de uitdaging aan te gaan die achter dit pedagogisch beleid en werk schuilt. Sinds 2019 laten wij ons ook van buitenaf coachen door diverse professionals. Meer informatie over de invulling hiervan is te lezen in het document 'Inzet pedagogisch beleidsmedewerker en coach'.

3. In de praktijk

Wij bieden kleinschalige, professionele kinderopvang bij Het Aardehuis. We werken gelijkwaardig aan elkaar onder 1 hoed VOF Het Aardehuis. We werken met maximaal 10 kinderen op een dag. In de ochtend zijn dit kindjes van 1,5 tot 4 jaar. In de middag van de dinsdag en donderdag zijn ook kleuters tot 6 jaar welkom. Dit geldt alleen voor leerlingen van de Werfklas in Culemborg. Door de groep klein te houden en de leeftijden gevarieerd willen wij zoveel mogelijk de warmte en de veiligheid zoals in een groot gezin bieden.

Openingstijden

Onze openingstijden zijn van 8.45 uur tot 17.15 uur op maandag t/m vrijdag.

Dagverloop

Het dagverloop zal in de basis elke dag hetzelfde zijn:

8.45-9.00	Ontvangst kinderen. Wij begroeten elk kind bij binnenkomst en horen van ouders eventuele bijzonderheden. Kinderen spelen vrij.
9.10-9.30	Gezamenlijke activiteiten in de kring (liedjes en versjes met bewegingen)
9.30-10.00	Vrij spel binnen. Juffen spelen mee, doen een handwerkje, maken soep en observeren de kinderen.
10.00-10.30	Opruimen en aan tafel voor fruit en drinken.
10.30-10.45	Toiletbezoek, luiers verschonen en klaar maken om naar buiten te gaan.
10.45-11.45	Kinderen spelen buiten en er kan een wandeling worden gemaakt.
11.45-12.30	Opruimen, naar binnen, handen wassen en aan tafel voor soep en brood
12.30-12.45	Tafel afruimen, toiletbezoek en luiers verschonen.
12.45-13.00	Kinderen die een ochtend komen worden opgehaald. Eén juffie vertrekt (op dinsdag en donderdag) naar Vrijeschool de Werfklas om BSO-kinderen op te halen. Peuters die een hele dag blijven worden in bed gelegd voor middagslaapje. De andere juffie rust in de buurt van de bedjes van de kinderen.
13.30-14.00	Ontvangst BSO-kinderen bij Het Aardehuis. Toiletbezoek en samen eten.
14.00-14.30	Rustmoment: er wordt een verhaal voorgelezen voor de BSO-kinderen en jongere kinderen die al wakker zijn. De andere juffie rust nu in de buurt van de buitenbedjes.
14.30-15.45	Vrij spelen, knutselen of op pad met de BSO-kinderen.
15.00	Einde rusttijd van de kinderen tot 4 jaar.
15.45-16.00	Iedereen aan tafel voor rijstwafel, rauwkost, koekje en drinken.
16.00-17.00	Toiletbezoek en luiers verschonen. Daarna buitenspel, knutselen/tekenen of op pad, afhankelijk van het weer en de behoefte.
17.00-17.15	Kinderen worden opgehaald.

Als het hard regent of heel warm of koud is zullen we meer of minder lang buiten zijn. Dit zal per keer afgestemd zijn op de situatie zoals die zich voordoet. We zorgen dat kinderen altijd goed gekleed zijn om in kou, regen of hitte te spelen. We gaan zo veel mogelijk naar buiten.

In de tijden dat we buiten zijn is het mogelijk om kleine uitstapjes te doen over het boerenerf, in de grote zandplaats te spelen, naar de dieren aldaar of verder weg. Dergelijke uitstapjes zullen wij bij meer dan 6 kinderen altijd met 2 juffies begeleiden en onze telefoon meenemen. Als we de weg overgaan lopen de kinderen hand in hand

tussen de twee juffies in. Er is altijd een juffie helemaal voor en één helemaal achter de groep. Bij minder dan 6 kinderen zal er altijd een juffie voor gaan als er een verkeerspunt wordt overgestoken. De kinderen lopen hand in hand achter haar.

Ondersteuning door ouders, vrijwilligers of stagiaires en invalkracht

In Het Aardehuis werken we bij meer dan 7 kinderen met minimaal twee juffies. Als het kindertal lager is kan ook één juffie volstaan. Er zou hiernaast ondersteuning kunnen zijn van ouders of stagiaires. Er is een invalkracht die op oproepbasis kan komen vervangen als 1 van ons ziek is. Inwerken gebeurt door met bestaande juffies mee te werken tot men voldoende gevoel heeft voor de dagelijkse praktijk en manier van werken. Naast de dagelijkse praktijk worden nieuwe leidsters ook gevraagd om zich te verdiepen in ons pedagogisch beleid, onze protocollen en alle bijzonderheden in de omgang met de kinderen. Er is hiervoor een map waarin alle nodige informatie staat. Hierna zal een nieuwe juffie altijd nog een periode van minimaal een maand samenwerken met een ervaren juffie voor zij zelf met een nieuwe collega aan de slag kan.

Achterwacht

In het geval van een calamiteit zijn er altijd mensen in de buurt op het terrein van stadsboerderij Caetshage. De boerin is ook in het bezit van een diploma BHV. De boer en de boerin (van wie wij een VOG in bezit hebben) kunnen in een paar minuten hulp bieden en zijn daar ook toe bereid. Wij kunnen hun bereiken door te roepen of met onze mobiele telefoon.

Aannameprocedure

Als ouders met een opvangvraag contact zoeken stemmen we eerst af of wij in praktische zin aan de vraag kunnen voldoen. Als dat zo is, plannen we een intakegesprek met de ouders om meer te horen over het betreffende kind, hoe de bevalling is gegaan en de ontwikkeling tot nu toe. Ook bijzonderheden in de omgang, voeding of gewoontes worden dan besproken. Wij vertellen over onze visie en werkwijze. Aan het eind van het gesprek lopen we samen het ingevulde intake- en toestemmingsformulier en het contract door. Als we besluiten om de opvang door te laten gaan, wordt het contract ondertekend en samen met het intake formulier in de kindmap bewaard.

Wennen

Nieuwe kinderen kunnen in afstemming met de ouders op de volgende manier komen wennen: De eerste twee keer komt het kind aan het begin van de dag tot en met het fruit eten met 1 van de ouders. Zo nodig kunnen ouders meer ochtenden meekomen. Op deze ochtenden leert het kind de ruimte, de juffies en de andere kinderen en onze gewoontes kennen. Als wij zien dat het kind in deze ochtenden tot spelen komt en zich vrij beweegt in het contact met de leidsters en de kinderen nemen we een volgende stap naar 1 ochtend zonder ouder tot uiterlijk 12.45u. Als wij voor die tijd het gevoel hebben dat het kind zich onveilig voelt, bellen wij de ouder om eerder te komen halen. Als het kind zich veilig voelt; contact maakt met juffies en kinderen en tot spel komt dan kan een kind ook een hele dag komen. Dit proces kan korter of langer duren. Het streven is om binnen een maand zover te komen dat een kind de contracttijden kan komen spelen zonder ouder. Als dit niet gaat en het kind door bijvoorbeeld veel te huilen of door geen contact te maken niet voegt, overleggen wij met ouders of dit wel het juiste moment is voor het kind en of er andere stappen te zetten zijn, die het voor het kind makkelijker maken om te wennen.

Kinderen die voor het eerst de BSO-middag komen mogen met een ouder komen om te wennen. Zo nodig herhalen we dit enkele malen maximaal 3 keer. Hierna komt het kind zonder ouder.

Wij werken met een kleine groep kinderen. Maximaal 10. Wij hebben ervaren dat dit een veilige bedding biedt om het wenproces soepel te laten verlopen. Als we het wennen langer laten duren kan het kind te veel gewend raken aan het feit dat zijn ouder meekomt en heeft het zo juist meer moeite om los te laten. Kinderen die het lastig vinden om afscheid te nemen, houden we dichtbij ons en geven we de ruimte om hun emoties te uiten. Dit geldt natuurlijk ook voor andere momenten op de dag dat het kind verdrietig of boos is en het liever naar huis wil.

Extra dagdelen en ruilen

Wij bieden bij Het Aardehuis de mogelijkheid van een ochtend, een middag of een hele dag opvang. Voor kinderen onder de vier jaar is er een ochtend of een hele dag mogelijk. Voor de kleuters van de Werfklas bieden wij opvang op dinsdag en donderdag van 13.00 tot 17.15 uur.

In de overeenkomst die wij met ouders sluiten, leggen we vast om welke dagen en/of dagdelen het gaat. De opvangplek die we hiermee vastleggen is hierdoor gereserveerd voor het kind in kwestie. Als ouders incidenteel gebruik willen maken van extra dagdelen opvang kunnen ze dat via mail aan ons vragen. Wij zullen dan kijken naar mogelijkheden in de planning om ouders deze extra opvang te bieden. Hierbij willen en kunnen wij nooit meer dan 10 kinderen tegelijk opvangen. Als wij mogelijkheden zien om onderling van dag te ruilen, zullen wij ouders dit ook adviseren. Dit ruilen moet dan wel plaatsvinden met een kind uit dezelfde leeftijdsgroep (van 1,5 tot 4 jaar of kleuters) die dezelfde dagdelen komt zodat de bezetting gelijk blijft. Als ouders een mail van ons terug ontvangen met bevestiging van de extra dagdelen of de ruil is de afspraak rond. Vanaf dat moment geldt ook dat de ouders deze uren gefactureerd krijgen. Ook als het kind niet aanwezig blijkt te zijn door bijvoorbeeld ziekte. Als ouders om wat voor reden dan ook een dagdeel willen ruilen kan dit alleen, mits er plek is, binnen één werkweek.

Vier ogen principe

De enige die altijd vrij toegang tot het tuinhok van Het Aardehuis hebben zijn de juffies van Het Aardehuis, de kinderen, de ouders van de kinderen, en de boer en boerin van Caetshage. Van deze twee laatste personen zijn er VOG's in bezit. Omdat er op het perceel rond het Aardehuis kruiden groeien hebben we afgesproken dat één van deze twee mensen zo nu en dan wat kruiden kunnen komen oogsten. Dat is nu ook de gewoonte en dit vindt gemiddeld één keer op de dag plaats. Tevens loopt er een (openbaar) paadje langs het hek van onze tuin en werken er mensen in de kas van de boerderij. Ook de boer en boerin maken gebruik van het paadje waarbij ze regelmatig gedag zeggen en een praatje met ons en de kinderen maken.

Door deze spontane inloop en de open bouw van Het Aardehuis. (Er is maar één ruimte en de voorkant is voor een groot deel van glas) is er altijd de mogelijkheid dat pedagogisch medewerkers worden gadegeslagen bij hun handelingen. Tussen 8.45 uur en 17.15 uur zullen er twee pedagogisch medewerkers aanwezig zijn (alleen bij 7 kinderen of minder kan een pedagogisch medewerker alleen werken). Rond 13.00 uur haalt een van de juffies de bso kinderen van school. Dit duurt maximaal een half uur. De kdv kinderen zijn dan net naar bed gebracht door beiden juffies. De juffie die in Het Aardehuis blijft is dan alleen en rust in de buurt van de buitenbedjes. Het kan ook voorkomen dat één van ons een klein uitstapje doet (zoals wandeling, boodschap of

speeltuin) met een deel van de kinderen waardoor één juffie een deel van de dag alleen werkt.

Observeren, documenteren en signaleren

Wij nemen minimaal eens in de maand de tijd om observaties van kinderen op te schrijven. Elke week hebben wij een vergadering waarin wij ook onze observaties van de kinderen bespreken. Gedrag dat ons opvalt, ontwikkelingsstappen die kinderen nemen, vitaliteit, eetlust, slaapedrag, hechtingsgedrag, ontwikkeling van de motoriek en de taal willen we zoveel mogelijk volgen. We hebben een lijst met vragen opgesteld die we als handleiding gebruiken om onze waarnemingen vast te leggen (het waarnemings-formulier) Onze notities worden bewaard in de kindmappen bij het betreffende kind. Daarnaast gebruiken wij de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling als er zorg is op dit gebied. Van de kindbesprekingen maken wij een verslagje wat we als leidraad gebruiken bij de kindbesprekingen met ouders.

Overdracht naar school of BSO

De overdracht naar school en of BSO verzorgen wij door de ouders een eindbrief mee te geven van de waarnemingen die wij hebben gedaan in de tijd dat het kind bij ons was (ook wel 'kindbeeld' genoemd).

Mentorschap

Alle kinderen hebben een mentor. Degene die het intakegesprek voert is meestal ook de mentor en vertelt dit aan de ouders. Opvallende zaken zullen altijd bij ouders aangekaart worden in een gesprek. Eens per jaar (oktober/november) biedt de mentor van het kind een kindbespreking aan. In deze bespreking bespreekt zij onze observaties van het kind en vraagt zij ouders te vertellen over wat ze thuis van het kind zien. Deze ontmoetingsmomenten maken de lijntjes kort en zorgen dat wij samen met de ouders zorgdragen voor een gezonde ontwikkeling van het kind. Naast de intake bij de ouders thuis en de kindbesprekingen organiseren wij minimaal 2 keer in het jaar een ouderavond.

Als er zorg is om een kind zullen wij ouders adviseren om hulp te zoeken. Vanuit onze visie zullen wij ouders aanraden om met hun kind een antroposofisch kind-therapeuticum te bezoeken.

Ouderevaluatie

Jaarlijks vragen wij ouders middels een vragenformulier om ons feedback te geven over de opvang die wij bieden. Als blijkt uit de feedback van ouders dat er ontevredenheid heerst of klachten zijn, zullen wij hier contact over zoeken met de betreffende ouders om samen naar een oplossing te zoeken. Tevens helpt deze ouderevaluatie ons om te zien waar onze kracht zit en waar wij nog kunnen verbeteren.

Ouderraadpleging en oudercommissie

Om ouders op de hoogte te houden van ontwikkelingen bij Het Aardehuis, sturen wij maandelijks een nieuwsbrief met de volgende inhoud:

- Een inkijkje in onze dagelijkse praktijk. Hier voegen wij ook wat foto's bij (ouders geven toestemming tot het verspreiden van deze foto's via nieuwsbrieven onder ouders).
- Jaarplanning: ouderavonden, vakanties, kindgesprekken en jaarfeesten.

- Wijzigingen: aangepaste openingstijden, tariefwijzigingen. Bij dergelijke wijzigingen geven wij een onderbouwing van onze keuzes en geven we ouders minimaal twee maanden om hierop te reageren. Als ouders het niet eens zijn of moeite hebben met onze keuzes gaan we hierover in gesprek. Vakantieopvang: aankondiging van eventuele vakantieopvang.

Twee keer per jaar is er een ouderavond over een aspect uit ons pedagogisch- en veiligheidsbeleid. Dit biedt ons de gelegenheid om onze keuzes te onderbouwen en hierover in gesprek te gaan. Uiteraard is er ook ruimte voor vragen en het delen van de zienswijzen van ouders over ons beleid.

Daarnaast is er in januari 2020 een oudercommissie opgericht. De samenstelling van deze ouders staat in verhouding tot het aandeel KDV en BSO dat wij verzorgen. Twee ouders hebben kinderen in het KDV, een ouder heeft haar kind bij ons op de BSO. Wij gebruiken de brochure *De oudercommissie: medezeggenschap, adviesrecht, de achterban* van BOiNK als leidraad. De oudercommissie bestaat uit 4 ouders die een brug vormen tussen ouders en juffies/directie (wij zijn beiden tegelijk). Een oudercommissie licht ons in en adviseert ons over onderwerpen als vertegenwoordigers van de ouders. Dit kunnen beleidsmatige kwesties zijn zoals openingstijden, vakanties of tarief. Maar het kan ook gaan over communicatie of over veiligheid. Als wij een beleidsmatige beslissing nemen betrekken wij de oudercommissie hierin en vragen om advies. Minimaal 1 keer per jaar hebben we een vergadering met de oudercommissie om elkaar in te lichten over wat er speelt. Wij vinden het fijn om de stem van ouders meer te kunnen horen op deze manier. En wij hopen dat een oudercommissie het ook leuk vindt om af en toe iets te organiseren zoals bij voorbeeld de picknick aan het eind van het jaar, de jaarlijkse enquête en mogelijk eens een tuinwerkdag voor wie dat leuk vindt.

Klachtenregeling

Kinderopvang is mensenwerk en mensen kunnen fouten maken. Als ouders vinden dat wij tekortschieten of ons niet aan onze afspraken houden dan horen wij dat graag. Van kritiek kunnen wij namelijk leren. Daarom werken wij met een interne en een externe klachtenprocedure die na elkaar maar ook los van elkaar kunnen worden gevolgd. De kinderopvang kent een uitgebreide regeling op het gebied van klachten en geschillen. Deze komen voort uit de Wet Kinderopvang, de Algemene Voorwaarde Kinderopvang en de Wet Klachtrecht. Uitgebreide informatie en toelichting zijn te vinden in het document 'Klachtenregeling Het Aardehuis' op onze website.

Werkmap, kindmap en website

In ons pedagogisch beleidsplan wordt er gesproken over een werkmap, kindmap en website.

In de werkmap zijn te vinden:

- Pedagogisch beleidsplan
- Huisregels
- Beleidsplan veiligheid en gezondheid
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Kopie VOG's medewerkers, achterwacht en invalkrachten
- Contracten en diploma's medewerkers en invalkrachten
- Voorbeeld opvangovereenkomst en intakeformulier
- Wijzigingsformulieren

- Lijst met bijzonderheden kinderen (dieet, medicatie, omgang)
- Toestemmingsformulieren (mediagebruik, toedienen medicatie)
- Observatie/documentatielijst kinderen
- Klachtenregeling
- Ongevallenformulieren
- Schoonmaaklijsten
- Aanwezigheidsregistratie
- Telefoonlijst (in telefoon)

In de kindmappen zijn te vinden:

- Getekende opvangovereenkomsten
- Intake formulieren
- Observatie en documentatie aantekeningen
- Verslagen oudergesprekken en kindbespreking

Een deel van bovenstaande informatie uit de werkmap is ook te vinden op onze website:
www.aardehuis.nu.

Literatuurlijst

Bij het schrijven van het pedagogisch beleidsplan hebben we gebruik gemaakt van de volgende literatuur:

- Ontwikkelingsfasen van het kind – *Bernard Lievegoed*
- Caleidoscoop van een levende pedagogie – *Hanne Looij*
- Groeiwijzer van één tot vier jaar – *Paulien Bom en Machteld Huber*
- Kinderspreekuur – *Wolfgang Goebel en Michaela Glockler*
- Regelmaat en inbakeren – *Ria Blom*
- De twaalf zintuigen, Poorten van de ziel – *Albert Soesman*
- De eerste zeven jaar, kindenfysiologie – *Edmond Schoorel*
- Moeilijke kinderen bestaan niet – *Henning Kohler*
- Algemene menskunde als basis voor de pedagogie – *Rudolf Steiner*
- Genezend opvoeden – *Rudolf Steiner*
- Kinderen en hun spel – *Marieke Anschutz*
- Heilpedagogie, ontwikkelingsstoornissen – *Geertje Post Uiterweer*
- De herontdekking van het ware zelf – *Ingeborg Bosch*
- Het etherlichaam als pedagogisch instrument – *Cornelis Boogerd*